

PUBLICATIE

Praktijkscenario's toepasbaarheid IPS in samenwerkingscoalities

Lars de Winter, Lia van der Ham, Simone Wienk & Dorien Verhoeven

September 2024

 ips@kcphrenos.nl



STERK
DOOR
WERK



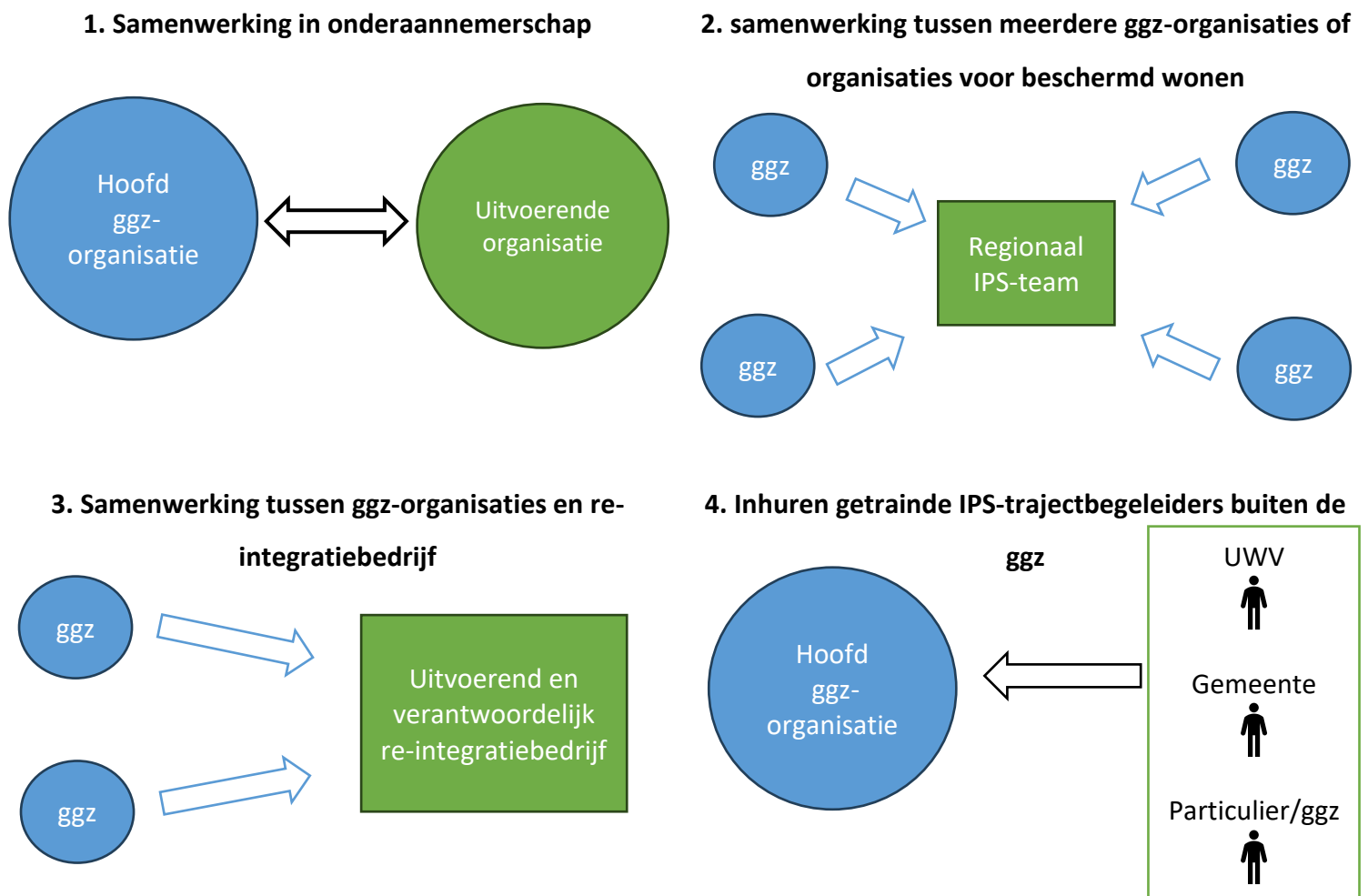
Aanleiding

Individuele Plaatsing en Steun (IPS) is een bewezen effectieve methodiek om mensen met psychische problemen te ondersteunen in het vinden en behouden van betaald werk. Door de stevige inhoudelijke basis, landelijke financiële regeling en groeiende domeinoverstijgende samenwerking wil een groeiend aantal aanbieders IPS uitvoeren. Omdat er onduidelijkheid is voor welke doelgroep en in welke typen organisaties IPS kan worden toegepast heeft Kenniscentrum Phrenos in opdracht van Hoofdzaak Werk een kwaliteitskader ontwikkeld voor de implementatie van IPS. De notitie voor dit kwaliteitskader is [hier](#) te vinden.

Het kan voorkomen dat je als organisatie niet kan voldoen aan dit kwaliteitskader en daardoor niet zelfstandig IPS kan uitvoeren. Wat als je als organisatie graag IPS wilt aanbieden voor je cliënten, maar dit niet zelfstandig kan uitvoeren? In dat geval zijn er nog mogelijkheden om IPS aan je cliënten aan te bieden door samen te werken met andere organisaties. In een dergelijke samenwerkingscoalitie kunnen verschillende organisaties in een samenwerking de IPS-praktijk dusdanig inrichten dat aan het kwaliteitskader kan worden voldaan. Maar hoe zien deze samenwerkingscoalities eruit, welke keuzes zijn er voor organisaties en hoe zit het met de taak- en verantwoordelijkheidsverdeling in dergelijke samenwerkingen? Hier zullen we antwoord geven in onderstaand document.

Vier praktijkscenario's

We lichten vier scenario's toe waarin IPS toegepast kan worden in een samenwerkingscoalitie: 1) Samenwerking in onderaannemerschap; 2) Samenwerking tussen meerdere ggz-organisaties; 3) Samenwerking tussen ggz-organisatie en re-integratiebedrijf; 4) Inhuren getrainde IPS-trajectbegeleiders buiten de ggz. Deze vier scenario's zijn gevisualiseerd in Figuur 1. Per scenario geven we een korte uitleg over het praktijkscenario, leggen we uit hoe dit in de praktijk kan worden toegepast, welke partij in de samenwerking waar verantwoordelijk voor is en wat belangrijke voorwaarden zijn om in ogenschouw te nemen. Op deze manier hopen we handvatten te bieden om IPS in samenwerkingscoalities aan te bieden voor organisaties waar het zelfstandig niet toepasbaar voor is.



Figuur 1. Visualisatie van de vier praktijkscenario's voor de implementatie van IPS in een samenwerkingscoalitie.

1. Samenwerking in onderaannemerschap

Beknopte uitleg praktijkscenario

In een samenwerkingscoalitie in onderaannemerschap besteedt een ggz-organisatie de uitvoering van IPS-trajecten uit aan een andere uitvoerende organisatie. De uitvoerende organisatie kan bijvoorbeeld een re-integratiebedrijf zijn, maar zou ook een andere ggz-organisatie kunnen zijn. De uitvoerende organisatie voert de IPS-trajecten uit in opdracht van de ggz-organisatie. Er is daarmee sprake van een samenwerking tussen twee organisaties. Een visualisatie hiervan is terug te zien in Figuur 1. Meer informatie over onderaannemerschap in de zorg is [hier](#) te vinden.

Toepassing praktijkscenario

Samenwerking in onderaannemerschap kan een goede uitkomst bieden voor ggz-organisaties die aan de kwaliteitscriteria voor de implementatie van IPS voldoen (vanaf nu de hoofd ggz-

organisatie genoemd), maar IPS om verschillende redenen niet zelf kunnen aanbieden.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Een hoofd ggz-organisatie heeft niet genoeg capaciteit om IPS uit te kunnen voeren.
- Een hoofd ggz-organisatie geeft de voorkeur om de expertise in de uitvoering van IPS uit te besteden aan een andere partij.

Deze constructie is enkel toepasbaar wanneer de hoofd ggz-organisatie voldoet aan alle acht kwaliteitscriteria voor de implementatie van IPS en enkel cliënten van de hoofd ggz-organisatie IPS-trajectbegeleiding ontvangen. Ook is het een vereiste dat IPS-trajectbegeleiders van de uitvoerende organisatie intensieve samenwerking heeft met de hoofd ggz-organisatie, in de vorm van tweewekelijkse afstemming met de verantwoordelijk behandelaar van de cliënt of door aan te sluiten bij de multidisciplinaire teamoverleggen.

Verdeling verantwoordelijkheid bij praktijkscenario

In dit praktijkscenario is de hoofd ggz-organisatie de verantwoordelijke organisatie voor de uitvoering van IPS. Dit betekent dat deze organisatie de contactuele verantwoordelijkheid heeft en de financiering voor de IPS-trajecten aanvraagt. Ook zal de tweejaarlijkse modeltrouwmeting, waarbij de implementatie van IPS wordt getoetst, worden afgenomen bij de ggz-organisatie. De uitvoerende organisatie voert de IPS-trajecten uit, maar zou daarnaast ook bijvoorbeeld een rol kunnen spelen bij de voorbereiding en uitvoering van de modeltrouwmeting. Dat hangt af van de samenwerkingsafspraken tussen de hoofd ggz-organisatie en uitvoerende organisatie.

Overige voorwaarden

Om dit praktijkscenario op een goede manier vorm te kunnen geven bevelen we aan om aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- De hoofd ggz-organisatie en uitvoerende organisatie stellen in een implementatieplan vast hoe de implementatie van IPS inhoudelijk wordt vormgegeven door beide partijen. Hiervoor kan de handreiking voor het maken van een implementatieplan worden gebruikt.
- Afspraken over de samenwerking en verdeling van verantwoordelijkheden tussen beide partijen worden vastgelegd in een 'Overeenkomst Onderaannemerschap'.

2. Samenwerking tussen meerdere ggz-organisaties of organisaties voor beschermd wonen

Beknopte uitleg praktijkscenario

In een samenwerking tussen meerdere ggz-organisaties of organisaties voor beschermd wonen wordt ervoor gekozen om gezamenlijk IPS-trajecten uit te voeren in een regionaal IPS-team. In dit scenario kunnen cliënten uit meerdere ggz-organisaties worden aangemeld bij het regionale IPS-team van waaruit IPS-trajectbegeleiding wordt geboden (zie Figuur 1). IPS-trajectbegeleiders in het regionale IPS-team staan onder contract bij één van de betrokken ggz-organisaties of organisaties voor beschermd wonen.

Toepassing praktijkscenario

Dit praktijkscenario kan een uitkomst bieden voor ggz-organisaties of organisaties voor beschermd wonen (vanaf nu worden beide typen organisatie als 'ggz-organisaties' geduid) die IPS willen implementeren, aan alle acht kwaliteitscriteria voldoen, maar IPS niet zelfstandig als organisatie kunnen implementeren, bijvoorbeeld vanwege de volgende redenen:

- De ggz-organisatie heeft te weinig capaciteit binnen de organisatie om IPS-trajecten zelfstandig te kunnen uitvoeren.
- De ggz-organisatie mist financiële of bestuurlijke slagkracht om IPS zelfstandig uit te voeren.
- De ggz-organisatie verwacht slechts een klein aantal cliënten te kunnen begeleiden met IPS waardoor de kosten en personele inzet niet in balans zijn met wat het oplevert.

In deze situaties kan een samenwerking tussen ggz-organisaties die in dezelfde regio actief zijn een uitkomst bieden. Deze samenwerkende ggz-organisaties zetten gezamenlijk een regionaal IPS-team op en leveren allemaal een aantal opgeleide IPS-trajectbegeleiders om de IPS-begeleiding uit te kunnen voeren. Cliënten uit de verschillende ggz-organisaties kunnen worden doorverwezen naar het regionale IPS-team en worden toegewezen aan een IPS-trajectbegeleider in dat team. Met goede samenwerkingsafspraken hoeft dit niet per se de IPS-trajectbegeleider te zijn die onder contract staat bij dezelfde ggz-organisatie als de cliënt. Hierdoor is het mogelijk om cliënten een IPS-traject aan te bieden, ook wanneer de trajectbegeleider uit de specifieke organisatie geen ruimte heeft. Het is aan te raden, maar niet verplicht om het IPS-team in één regio te organiseren. Fysieke nabijheid van het regionale IPS-team ten opzichte van de betrokken ggz-organisatie is echter wel een belangrijke vereiste om de IPS-trajecten goed uit te voeren.

Verdeling verantwoordelijkheid bij praktijkscenario

In dit praktijkscenario is het regionaal IPS-team de organisatie die verantwoordelijk is voor de uitvoering van IPS. Hier zal de tweejaarlijkse modeltrouwmeting, waarbij de implementatie van IPS wordt getoetst, worden afgenomen. Er zijn twee scenario's mogelijk in het organiseren en afstemmen van de verantwoordelijkheden bij een regionaal IPS-team:

1. Een regionaal IPS-team wordt als aparte zelfstandige organisatie opgericht.
2. Het regionaal IPS-team is onderdeel van één van de betrokken ggz-organisaties.

In het eerste scenario ligt de uitdaging in de aanvraag van financiering van de IPS-trajecten, het is de vraag of dit via het regionaal IPS-team kan of via de individuele ggz-organisatie moet lopen. Dit zal door de ggz-organisaties uitgedacht moeten worden in de uitwerking van de onderlinge samenwerkingsafspraken. In het tweede scenario komt ook de verantwoordelijkheid op de schouders van één van de ggz-organisaties in de samenwerkingscoalitie te liggen. Hier moet aandacht voor zijn hoe hiermee onderling wordt omgegaan in het maken van de samenwerkingsafspraken.

Overige voorwaarden

In het verlengde op bovenstaande toelichting van het praktijkscenario, zijn er voorwaarden waar de samenwerkingscoalitie tussen meerdere ggz-organisatie aan moet voldoen:

- Iedere individuele ggz-organisatie die onderdeel is van de samenwerkingscoalitie dient zelfstandig te voldoen aan de acht kwaliteitscriteria zoals beschreven in de notitie.
- Ggz-organisaties moeten gezamenlijk heldere samenwerkingsafspraken maken over de inzet van IPS en de onderlinge samenwerking in een regionaal IPS-team. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het omgaan met de onderlinge uitwisseling van persoonsgegevens van cliënten, afstemming tussen de ggz-organisatie en het regionale IPS-team of afspraken over verdelingen van de financiën van de IPS-trajecten.
- In een implementatieplan wordt beschreven hoe het regionaal IPS-team omgaat met de acht kwaliteitscriteria, en deze moet getoetst worden door Kenniscentrum Phrenos. Hiervoor kan de handreiking voor het maken van een implementatieplan worden gebruikt.

3. Samenwerkingscoalitie tussen ggz-organisaties en re-integratiebedrijf

Beknopte uitleg praktijkscenario

In een samenwerking tussen ggz-organisaties en een re-integratiebedrijf voert een re-integratiebedrijf IPS-trajecten uit bij cliënten uit ggz-organisaties waar samenwerkingsafspraken mee zijn afgesloten. In dit scenario is een re-integratiebedrijf uitvoerder en hoofdverantwoordelijke voor de uitvoering van IPS-trajecten, maar kunnen deze uitsluitend worden uitgevoerd bij cliënten die ook zijn aangesloten bij een ggz-organisatie waarin samen met het re-integratiebedrijf aan alle acht kwaliteitscriteria kan worden voldaan (zie Figuur 1).

Toepassing praktijkscenario

Een grote groep mensen met psychische problemen die onder behandeling zijn bij een ggz-organisatie ontvangen ondersteuning in het vinden en behouden van werk bij een re-integratiebedrijf. Wanneer IPS een passende methodiek lijkt voor de cliënt, maar binnen de ggz-organisatie waar de cliënt in zorg is geen IPS beschikbaar is, zou het voor de cliënt een uitkomst kunnen bieden wanneer IPS via een re-integratiebedrijf beschikbaar wordt gesteld. Dit kan mogelijk worden gemaakt wanneer het re-integratiebedrijf getrainde IPS-trajectbegeleiders in dienst heeft en er duidelijke samenwerkingsafspraken kunnen worden gemaakt tussen de ggz-organisatie en het re-integratiebedrijf. Deze samenwerkingsafspraken moeten ertoe leiden dat de ggz-organisatie en het re-integratiebedrijf samen voldoen aan de acht kwaliteitscriteria zoals beschreven in de notitie. De voorwaarden hiervoor zijn terug te vinden onder 'overige voorwaarden'.

Verdeling verantwoordelijkheid bij praktijkscenario

In dit praktijkscenario is het re-integratiebedrijf hoofdverantwoordelijke voor de uitvoering van IPS. Dit betekent dat het re-integratiebedrijf de contactuele verantwoordelijkheid heeft en de financiering voor de IPS-trajecten aanvraagt. Ook zal de tweejaarlijkse modeltrouwmetering, waarbij de implementatie van IPS wordt getoetst, worden afgenomen bij het re-integratiebedrijf. In het bijzonder bij re-integratiebedrijven is het van belang om goed inzichtelijk te maken hoe IPS kan worden geïmplementeerd en voor welke cliënten IPS toepasbaar is en ook financiering voor beschikbaar is, zodat de implementatie van IPS in het re-integratiebedrijf kan worden gewaarborgd.

Overige voorwaarden

Omdat IPS is ontwikkeld om mensen met psychische problemen in een ggz-organisatie te begeleiden naar betaald werk, zijn er knelpunten voor re-integratiebedrijven die moeten worden ondervangen in een implementatieplan en in samenwerkingsafspraken met ggz-organisaties. Deze bespreken we hieronder:

- Het re-integratiebedrijf mag enkel cliënten begeleiden die in zorg zijn bij een ggz-organisatie die samen met het re-integratiebedrijf voldoet aan de acht kwaliteitscriteria zoals besproken in de notitie. In het bijzonder moet hierbij aandacht zijn voor kwaliteitscriterium 1: uitzicht op minimaal één jaar zorg; en kwaliteitscriterium 4: intensieve afstemming met een behandel- of begeleidingsteam.
- IPS-trajectbegeleiders die werkzaam zijn in het re-integratiebedrijf moeten gedegen kennis hebben over de doelgroep mensen met psychische problemen.
- Er zijn heldere samenwerkingsafspraken op papier tussen ggz-organisatie en re-integratiebedrijf over ten minste de afstemming tussen het re-integratiebedrijf en de zorgteams binnen de ggz-organisatie, het delen van gegevens en het borgen van de privacy van de cliënt.
- In een implementatieplan moet helder worden aan welke kwaliteitscriteria het re-integratiebedrijf zelf kan voldoen en hoe het de overige kwaliteitscriteria inregelt. Dit implementatieplan moet getoetst worden door Kenniscentrum Phrenos. Hiervoor kan de handreiking voor het maken van een implementatieplan worden gebruikt.

4. Inhuren getrainde IPS-trajectbegeleiders buiten de ggz-organisatie

Beknopte uitleg praktijkscenario

Een ggz-organisatie, die aan alle acht kwaliteitscriteria voldoet en IPS implementeert, zou ervoor kunnen kiezen om IPS-geschoolde professionals buiten hun organisatie in te huren. Dit kunnen professionals zijn vanuit bijvoorbeeld UWV, gemeente, particuliere re-integratiebedrijven of andere ggz-organisaties (zie Figuur 1). Dit zou een uitkomst kunnen bieden wanneer tijdelijk onvoldoende IPS-trajectbegeleiders binnen de organisatie beschikbaar zijn.

Toepassing praktijkscenario

Dit praktijkscenario kan een uitkomst bieden voor ggz-organisaties die zelf IPS implementeren en in huis hebben maar, al dan niet tijdelijk, onvoldoende IPS-trajectbegeleiders in dienst hebben om nieuwe cliënten direct een IPS-traject aan te bieden. In dit geval kan een ggz-organisatie samenwerken met UWV, gemeente, een re-integratiebedrijf of een andere ggz-organisatie en een trajectbegeleider die daar werkzaam is inhuren. Vanzelfsprekend is dit enkel mogelijk bij goede afspraken tussen ggz-organisatie en organisatie waar IPS-trajectbegeleider van wordt ingehuurd.

Verdeling verantwoordelijkheid bij praktijkscenario

Er is geen sprake van verdeling van de verantwoordelijkheid, omdat de ingehuurde IPS-trajectbegeleider werkzaam is binnen de ggz-organisatie die IPS aanbiedt. Hierdoor blijft de ggz-organisatie verantwoordelijk voor de uitvoering van IPS.

Overige voorwaarden

Deze constructie van inhuren is mogelijk onder de volgende voorwaarden:

- Scholing van IPS-trajectbegeleiders buiten de ggz (bijvoorbeeld gemeente of UWV) is mogelijk mits aantoonbaar kan worden gemaakt dat zij kennis en ervaring hebben met de ondersteuning van mensen met psychische problemen.
- De getrainde IPS-trajectbegeleider is onderdeel van het IPS-team van de hoofdverantwoordelijke ggz-organisatie en voert de trajecten op dezelfde locatie als de rest van het IPS-team uit.